

ΚΥΘΡΕΑ

ή βασίλισσα τῆς Μεσαριᾶς

τοῦ Δασκάλου
ΚΛΕΙΤΟΥ ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ

Νερά κελαριστά, ψηλά πλατάνια
γίγαντες τ' ἀλογάριστου καιροῦ
τὴν πράσινη τινάζουν περηφάνεια
κάτω ἀπ' τὸ γαλάζιο τ' οὐρανοῦ.

Μιά φύση ἐξωτική καὶ πανοραία
λόφοι κυματιστοὶ σ' ἴδιο ρυθμὸ
καὶ ἀνάμεσα ν' ἀπλώνεται ἡ Κυθρέα
σὰν κόσμημα τῆς Κύπρου διαλεκτό.

Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ ποίημα «Κυθρέα»
τῆς Χρυσάνθης Ζιτσαία.

Κτισμένη στὰ πόδια τοῦ Γέρο Πεντα-
δάκτυλου, ἔχει μιὰ πανάρχαια ἱστορία. Ὁ
Κεφαλόδρυσος, ἡ μεγάλη δρυσομάνα ποὺ
τροφοδοτοῦσε μὲ νερὸ τὴν ἀρχαία Σαλαμί-
να, τράβηξε πολλοὺς ἀπ' τὰ παλιὰ χρόνια.
Ἐδῶ ἀκμάσε τὸ βασίλειο τῶν Χύτρων. Ἐ-
δῶ ἔζησε καὶ ὁ μέγας ἅγιος τῆς Κύπρου
ὁ Ἅγιος Δημητριανός. Μιὰ ἀξιόλογη ἀρχαι-
ολογικὴ περιοχὴ ἐδῶ, ὅπου βρέθηκαν πολλὰ
ἀρχαῖα.

Ὁ Κεφαλόδρυσος ἔκαμε γνωστὴ τὴν
Κυθρέα, ἄχι μόνο στὴν Κύπρο, ἀλλὰ καὶ
στὸ ἐξωτερικό. Ἦταν ἡ ζωὴ τοῦ τόπου.
Πότιζε τεράστιες ἐκτάσεις λεμονοδέντρων,
ἐλαιοδέντρων, λαχανικῶν, ἄχι μόνο τῆς Κυ-
θρέας, ἀλλὰ καὶ τῶν γύρω χωριῶν. Πόσες
χιλιάδες ἀνθρώπων ξεδιψοῦσαν ἀπὸ τὸν Κε-
φαλόδρυσο! Ὁλη ἡ Μεσαορία ἔπιπε τὸ
καθάριο, χωνευτικὸ νερὸ του. Τριανταδυὸ
νερόμυλοι δούλευαν νύχτα—μέρα νὰ ἀλέ-
σουν τὸ σιτάρι ὅλης τῆς Κύπρου. Καὶ ποῖδς
δὲν ἔζησε στιγμὲς ἡρεμίας καὶ γαλήνης κά-
τω ἀπὸ τοὺς αἰωνόβιους πλάτανους στὴ
μεγάλῃ πλατεία τῆς πηγῆς! Ἄλλοίμονο ὁ-

μως. Ἡ προδοσία καὶ τὸ ἔγκλημα παρα-
μόνευσαν. Καὶ τώρα;

Τξιεὶν τὰ νερά σου τὰ κορά,
ἄϊστα νὰ τξιυλήσουν
νὰ πᾶσιν ὡς τὰ μνήματα
καλὰ νὰ τὰ δροσίουν.

Στὰ μνήματα ποὺ θάψασιν
τ' ἀντροῖα τὰ παιδικιά σου
ποὺ μείναν τξιαὶ θαφτήκασιν
στ' ἀγκάλια τὰ δικὰ σου.

Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ ποίημα «Τζυρκὰς»
Στέλιου Πετᾶση

Ἡ κομόπολη τῆς Κυθρέας ξεχύνεται ἔ-
πὸ τοὺς πρόποδες τοῦ Πενταδάκτυλου καὶ
φτάνει μέχρι κάτω στὴν πεδιάδα, σὲ μιὰ
ἀπόσταση πέραν τῶν τριῶν μιλίων. Πολὺ
ἀραιοκατοικημένη, μὲ τὰ πανέμορφα σπι-
τάκια χωμένα στὰ ὀλοπράσινα περιβόλια.
Σπιτάκια χωμένα στὰ ὀλοπράσινα περιβό-
λια. Σπιτάκια νοικοκυρεμένα, μὲ τοὺς εὐώ-
διαστοὺς κήπους μὲ τριανταφυλιές, γιασε-
μιὰ καὶ ἄλλα λουλούδια.

Οἱ πρὶς χιλιάδες κάτοικοι τῆς Κυ-
θρέας, ἐργατικοί, φιλοπρόοδοι, μοχθοῦσαν
γιὰ τὴν πρόοδο τοῦ τόπου τους. Ὅλοι μορ-
φωμένοι, οἰκογενειάρχες, ἀγαπημένοι μετα-
ξύ τους. Καὶ φιλόθρησκοι. Κάθε Κυριακὴ
γεμάτες οἱ ἔξι ἐκκλησίες ποὺ λειτουργοῦ-
σαν. Ἡ Ἅγία Μαρίνα, ὁ Ἅγιος Ἀνδρόνι-
κος, ὁ Ἅγιος Γεώργιος, ἡ Χαρβακιώτισσα,
ἡ Ἅγία Ἄννα, ἡ Χρυσίδα, μένουν τώρα
βουβές. Δὲν ἀκούονται οἱ ψαλλωδιές, δὲν
κτυποῦν οἱ καμπάνες.

Τῆς Κυθρέας βουβὴ ἡ καμπάνα τρία χρόνια τώρα ἔναι,
ὁ γλυκὸς της σκοπὸς, δὲν ἀκούγεται στοῦ χωριοῦ μας τίς στάνες.
Ἄχ! Πότ' ἐλλαβικά θ' ἀπλωθοῦνε καὶ πάλι τὰ χέγια
νὰ κτεπήσουν ξανά τις καμπάνες, ν' ἀναφτοῦν τ' ἀγιοκέρια! !

Στά τρία Δημοτικά σχολεία τῆς Κυθρέας, τὰ παιδιά ἐπαιρναν τίς πρώτες θέσεις γιά τή ζωή. Τό μαρφωτικό ἐπίπεδο πολὺ ψηλό. Καί τό ὀλοκαίνουργιο Γυμνάσιο Κυθρέας στολίδι γιά ὅλη τὴν περιοχή.

Τὴν παράδοση καί τὰ ἔθιμα συντηροῦσαν οἱ Κυθρεάτες.

Τὴ νύχτα τῆς Ἀνάστασης οἱ «Λαιπρατζιές» φαίνονταν ἀπὸ τὴ Λευκωσία. Τίς σήκωσες οἱ φωνές καί τὰ τραγούδια τῆς νεολαίας οἱ «σοῦσες» ἀντηχοῦσαν στίς πλαγιές τῶν λόφων.

Καί ξαφνικά ἡ καλημέρα κρεμάστηκε στὰ χεῖλη μας σάν πέτρα. Ἐνα κάποιο καλοκαίρι κάποιο Ἰούλιο, τὰ μυρωμένα δέντρα σκόρπισε τό μαῦρο φύσημα τοῦ βάρβαρου Ἀττίλα. Τὴ χιλιόχρονη ζωὴ ἐρχόταν νὰ σῆσει ἡ προδοσία καί ἡ βία. Τὴν Κυθρέα τὴν ἀέρινη, θὰ μόλυβε ἡ θρησκεία τοῦ τσεκουριοῦ καί τοῦ μαχαιριοῦ.

Ἀβάστακτος ὁ καημός. Πικρὴ ἡ πεθυμιά.

Μάνα, μὴν κλαῖς λοιπόν.

Θὰ γυρίσουμε, ναί, στὴ σκλαβωμένη γῆ μας.

Τὸ βιός μας θὰ ξαναφτιάξουμε καί πάλι ἀπ' τὴν ἀρχή.

Καί τίς πληγές θὰ κλείσουμε μὲ τοῦ καιροῦ τὸ διάβα.

Κι ἂν χρειαστεῖ, τὸ σπῖτι μας θὰ κτίσουμε ξανά.

Καί στὴν αὐλὴ τοῦ ὀλόκληρου θὰ λουλουδίσει ὁ κῆπος.

Θὲ νὰ ξανάρθει ἡ Ἄνοιξη στοὺς κάμπους καί τὰ δέντρα.

**Πῶς νὰ μὴ πονέσει ἡ καρδιά
ἢ ψυχὴ νὰ μὴ ματώσει
σάν ὁ νοῦς τὸ χωριὸ θυμηθεῖ!
Ἵλοπράσινο χωριό, εὐωδιές γεμάτο!
Κυθρέα, μυριολούλουδη, στὰ γιασε-
μιὰ πνιγμένη.**

**Θύμηση! Ἄχ! Θύμηση, τοῦ νοῦ
βάσανο
μὰ τῆς καρδιάς ἐλπίδα.
Ἐσὸ γλυκεῖα τρέφεις τὸ νοῦ
ἔτσι ποὺ νὰ χαρίσει σὲ νεῦρα
καί μπράτσα δύναμη
γιὰ Λευτεριά, γι' Ἀγώνα.**

Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ ποίημα «Κυθρέα»
Γ. Κοκῆ.

Ἐνα τὸ σύνθημά μας. ΔΕΝ ΞΕΧΝΩ.
Ποτὲ δὲν θὰ σὲ ξεχάσουμε Κυθρέα μας.
Δὲν ξεχνούμε τὰ σκλαβωμένα μέρη μας,
τοὺς τάφους τῶν ἡρώων μας καί τῶν προ-
γόνων μας.

**Ἵσο κι ἑνός ξερριζωμένου ἡ καρδιά θὰ χτυπᾷ
στὰ στήθεια, ἡ πάλι κι ὁ ἄγώνας γιά τὴ λευτεριά
καί τὴ λύτρωση δὲν πρόκειται νὰ σιγήσει.**

ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΘΡΕΑ